ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ КАМІТЭТАЎ БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ГАЗЕТА ЎЗНАГАРОДЖАНА ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР

1986
19
ЧЭРВЕНЯ
№ 22 (1508)

ВЫДАЕЦЦА З 1922 ГОДА

Беларускі універсітэт
ТЭЛЕТАЙП
«УЧОРА · СЁННЯ · ЗАЎТРА»

ЛЕТНІ ЭТАП

студэнцкай спартакіяды вышэйшых навучальных устаноў БССР пройдзе ў пачатку ліпеня на спартыўных пляцоўках Гродна. Адбудуцца спаборніцтвы па мастацкай гімнастыцы, баскетболу, валейболу, веласпорту, спартыўнаму арыентаванню, плаванню, лёгкай атлетыцы. Нагадаем, што пасля зімовага этапа спартакіяды зборная нашага універсітэта займае V месца, набраўшы 296 ачкоў.

А. СЦЯПАНАЎ.

АДЗІНЫ ПАЛІТДЗЕНЬ

прайшоў ва універсітэце з парадкам дня «Аб праекце ЦК КПСС «Асноўныя напрамкі перабудовы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне».

Т. РУДКОЎСКАЯ.

РЭКТАРАТ І ПАРТКОМ

правялі сумеснае пасяджэнне, на якім усебакова абмеркаваны праект ЦК КПСС «Асноўныя напрамкі перабудовы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне».

А. САЎЧЫК.

РЫХТУЮЦЦА

выступіць з канцэртнай праграмай перад пацярпеўшымі ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС, якіх прыняў прафілакторый універсітэта, агітбрыгада «Фенікс» і фальклорна-этнаграфічны ансамбль «Неруш».

Г. СВЯТЛЯК.

У ФОНД

пацярпеўшых ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС супрацоўнікі універсітэта пералічылі грошай на суму больш як 20 тысяч рублёў. Збор сродкаў працягваецца.

А. САВІЧ.

ПАДВЕДЗЕНЫ ВЫНІКІ

рэспубліканскага конкурсу студэнцкіх навуковых работ. Дыпломамі МінВНУ БССР узнагароджаны і рэкамендаваны на Усесаюзны конкурс работы студэнтаў механіка-матэматычнага факультэта Нгуен Ван Хоа, Ю. Белацаркоўскага, В. Рабцэвіча.

І. БУЛАШ.

ДА ЎВАГІ

усіх чытачоў універсітэцкай бібліятэкі! Таварышы, памятайце, што кнігі — гэта наша агульная скарбонка, адносьцеся да іх не толькі беражліва, але і здавайце ў тэрмін!

А. ВІХРОВА.

ШЧАСЛІВАЙ ДАРОГІ, ВЫПУСКНІК!

ТАЦЦЯНА ХАЦЯТОЎСКАЯ рыхтуецца да педагагічнай дзейнасці. Яна — выпускніца ММФ. За гады вучобы ва універсітэце Таццяна сур'ёзна падыходзіла да сваёй будучай прафесіі, вучылася на «добра» і «выдатна», актыўна удзельнічала ў грамадскім жыцці — апошнія гады ўзначальвала вучэбна-вытворчую камісію студэнцкага прафкома.

«Калі адказна падыходзіць да сваёй мары, яна абавязкова здзейсніцца», — лічыць Таццяна.

Фота А. ВАЛОШЫНА.

ВЫШЭЙШАЯ ШКОЛА: АБМЯРКОЎВАЕМ ПРАЕКТ ПЕРАБУДОВЫ

У вырашэнні задач паскарэння эканамічнага і сацыяльнага прагрэсу нязмерна ўзрастае значнасць выхавання гарманічна развітой, грамадска актыўнай асобы спецыяліста, узмацнення ідэйна-выхаваўчых функцый вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай школы.

(З праекта ЦК КПСС «Асноўныя напрамкі перабудовы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне»).

РАЗВІВАЦЬ АКТЫЎНАСЦЬ

СВАЮ ГАЛОЎНУЮ задачу юрыдычны факультэт Белдзяржуніверсітэта бачыць у падрыхтоўцы высокакваліфікаваных спецыялістаў з вышэйшай юрыдычнай адукацыяй. Выпускнік юрыдычнага факультэта павінен валодаць сучаснымі прававымі ведамі, умець правільна выкарыстоўваць іх у будучай рабоце, глыбока ведаць савецкае заканадаўства, практыку яго прымянення і тэндэнцыі развіцця. Але гэтага далёка недастаткова. Яшчэ У. І. Ленін указваў, што законы важныя не тым, што яны запісаны на паперы, але тым, хто іх праводзіць. Спецыяліст-юрыст, як і іншы выпускнік вышэйшай школы, павінен валодаць высокімі палітычнымі, дзелавымі і маральнымі якасцямі. У праекце ЦК КПСС «Асноўныя напрамкі перабудовы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне» адзначаецца ўзрастаючае значэнне выхавання гарманічна развітой, грамадска актыўнай асобы спецыяліста, узмацнення ідэйна-выхаваўчых функцый вышэйшай школы. Прафесарска-выкладчыцкім калектывам, партыйным, камсамольскім і прафсаюзным арганізацыям вышэйшых навучальных устаноў патрэбна ўзмацніць работу па ідэйна-палітычнаму, працоўнаму і маральнаму выхаванню студэнцкай моладзі.

Сістэма ідэалагічнай і палітыка-выхаваўчай работы на факультэтах ВНУ уключае вучэбны працэс, работу дэканата, кафедраў, партыйнай, камсамольскай, прафсаюзнай і іншых грамадскіх арганізацый, студэнцкіх атрадаў і г. д. Праект ЦК КПСС абавязвае эфектыўна выкарыстоўваць увесь арсенал форм і метадаў выхаваўчай дзейнасці.

Перабудова вышэйшай адукацыі ў краіне азначае таксама абнаўленне зместу, форм і метадаў ідэйна-выхаваўчай работы у ВНУ.

Важную ролю ў ідэйна-выхаваўчай рабоце іграюць кафедры. Яны аказваюць уплыў на свядомасць студэнтаў як у вучэбным працэсе, так і па-за ім. У нас назапашаны свой вопыт замацавання кафедраў за пэўнымі курсамі. Яны замацоўваюцца за тымі курсамі, дзе выкладаюцца ўсе ці большасць дысцыплін кафедры. З выкладчыкаў кафедры, якая курыруе, назначаюцца і куратары на курсе. Такая практыка выключае «абязлічванне» у ідэйна-выхаваўчай рабоце, дазваляе бачыць і аналізаваць вынікі. Павышаецца адказнасць, кафедра становіцца арганізатарам ідэйна-выхаваўчай работы на курсе.

Асновай ідэйнасці, баявітасці і творчай актыўнасці камсамола з'яўляецца партыйнае кіраўніцтва. Аднак тут нельга дапускаць лішнюю рэгламентацыю і апеку, а тым больш падмену. Патрэбна развіваць самастойнасць камсамольцаў, пачуццё адказнасці, фарміраваць навыкі грамадскай работы і арганізатарскія здольнасці. Неабходна заахвочваць імкненне моладзі праяўляць сябе ў розных галінах грамадскага жыцця, разумную ініцыятыву камсамольцаў, пашыраць студэнцкае самакіраванне. Падтрымліваю палажэнне праекта ЦК КПСС аб поўнай перадачы ў кампетэнцыю студэнцкіх арганізацый пытанняў грамадска карыснай працы, быту, адпачынку студэнтаў, падтрымання парадку ў інтэрнатах і сталовых, вучэбных аўдыторыях і бібліятэках.

Праект ЦК КПСС ставіць у цэнтр выхаваўчай работы індывідуальны падыход да развіцця асобы будучага спецыяліста. Сапраўды, ідэйна-выхаваўчая работа часта вядзецца ўвогуле, а не ў разліку на канкрэтнага чалавека. Таму яна і не дае таго эфекту, якога ад яе чакаюць. У справе выхавання патрэбна максімальная канкрэтнасць. Індывідуальны падыход да выхавання прадвызначае веданне якасцей асобы кожнага студэнта як станоўчых, так і адмоўных. Толькі ў гэтым выпадку можна, абапіраючыся на станоўчае ў асобе студэнта, паспяхова пераадолець яго адмоўныя рысы. Напрыклад, можна даць студэнту такое грамадскае даручэнне, якое адпавядае асабістым інтарэсам і будзе выконвацца з пачуццём задавальнення.

Для вядзення індывідуальнай работы выкладчык павінен мець неабходныя ўмовы. У гэтых мэтах у праекце ЦК КПСС плануецца паменшыць колькасць студэнтаў, якія прыходзяцца на аднаго выкладчыка. Прадугледжваецца таксама, што практычныя, семінарскія і лабараторныя заняткі павінны праходзіць, як правіла, у групах колькасцю да 15 чалавек. Але апошняе палажэнне будзе паслядоўна выконвацца, на наш погляд, толькі тады, калі і акадэмічныя групы будуць такімі ж па колькасці. Таму прапаную запісаць у раздзеле III праекта ЦК КПСС больш канкрэтна: «Камплектаваць акадэмічныя групы колькасцю не больш за 15 чалавек».

В. ГАДУНОЎ,
сакратар партбюро юрыдычнага факультэта.

ЗМАГАЦЦА ЗА ЯКАСЦЬ

У ПРАЕКЦЕ ёсць вельмі многа важных палажэнняў і канкрэтных мер, накіраваных на карэннае паляпшэнне якасці падрыхтоўкі спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй. Аднак мне хацелася б вылучыць, на мой погляд, найбольш істотны момант: «выключыць у ацэнцы ведаў студэнтаў праявы працэнтаманіі і фармалізму. Ліквідаваць залежнасць колькасці выкладчыкаў ад адсеву навучэнцаў».

Нашым галоўным ворагам з'яўляецца «яе вялікасць тройка», якая ў большасці выпадкаў мала чым адрозніваецца ад «двойкі». Пры гэтым пераважная большасць нядбайных студэнтаў ведае, што «свае тры балы» яны абавязкова атрымаюць, няхай не з першага разу, дык з другога ці трэцяга. У выніку мы выпускаем не высокакваліфікаванага спецыяліста, а адну назву, або, як кажуць будаўнікі, «аб'ект здадзены з недаробкамі».

Адзначанае вышэй палажэнне праекта павысіць адказнасць студэнта за якасць сваёй падрыхтоўкі і сваіх ведаў. Бо без асабістага жадання самога студэнта якасць яго падрыхтоўкі не змогуць палепшыць ні высокае майстэрства выкладчыка, ні дарагое абсталяванне.

І другі момант. Ён датычыць завочнага навучання. Усім зразумела, што ўзровень дзённай формы навучання значна вышэй узроўню завочнага. Аднак выпускнікі таго і другога аддзяленняў атрымліваюць аднолькавыя дыпломы. І, што вельмі несправядліва, карыстаюцца аднолькавымі правамі пры паступленні на работу. Патрэбна карэннае паляпшэнне якасці завочнага навучання, яго форм і метадаў.

М. АПІШЧАНКА,
асістэнт кафедры спектраскапіі і квантавай электронікі, член камітэта камсамола супрацоўнікаў і выкладчыкаў.

ТСН. Чаму не выкарыстоўваем?

У ПАВЫШЭННІ ЯКАСЦІ вучэбнага працэсу вялікая роля належыць тэхнічным сродкам навучання. Неабходная колькасць іх ва універсітэце ёсць. Але як яны выкарыстоўваюцца?

Штогод мы звяртаемся да факультэтаў, кафедраў з просьбай падаваць заяўкі на патрэбныя ім ТСН. І тут сутыкаемся ці то з маўчаннем, ці з вялікай «непісьменнасцю». У заяўках ёсць прылады, якія да ТСН ніякіх адносін не маюць. Сутыкнуўшыся з такой праблемай, мы вырашылі стварыць кансультацыйны пункт, дзе б жадаючыя маглі пазнаёміцца з сучасным станам ТСН, даведацца, якія тэхнічныя сродкі ёсць ва універсітэце і як іх можна выкарыстоўваць і г. д. Але за год існавання такога пункта ні адзін выкладчык яго не наведаў!

Каб справа зрушылася ў лепшы бок, выкладчыку патрэбна быць больш актыўным і зацікаўленым у гэтай справе. А мы ў сваю чаргу гатовы прыняць самы дзейны ўдзел у набыцці і укараненні ТСН, рамонце тэхнічных сродкаў. Зараз лабараторыя тэхнічных сродкаў дапамагае хімічнаму факультэту ўстанаўліваць тэлевізійна-аудыторны комплекс і будзе дапамагаць у яго эксплуатацыі. Мы адгукнуліся на прапанову кафедры замежных моў абсталяваць на геафаку кабінет для вывучэння замежных моў на базе кантрольна-навучальнай сістэмы «Эўрыка».

«Тэхнічнае перааснашчэнне вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай школы — абавязковая ўмова павышэння эфектыўнасці яе дзейнасці — адзначаецца у праекце ЦК КПСС «Асноўныя напрамкі перабудовы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне». Ва універсітэце патрэбна не толькі больш і лепш выкарыстоўваць ТСН, але і змяніць адносіны да іх многім выкладчыкам.

А. КУТАСАЎ,
загадчык лабараторыі ТСН.

У ЗАЛІКОЎКУ ТРЭЦЯГА ПРАЦОЎНАГА

ЛЕПШЫ НА ФАКУЛЬТЭЦЕ

Я ЧАКАЮ ЛЕТА. Чакаю таго часу, калі апрану форму з эмблемай СБА. У гэтым годзе на хімфаку створана пяць атрадаў. Адзін з іх — наш «Венсарэмас». Ён прызнаны лепшым на факультэце па выніках сацыялістычнага спаборніцтва за падрыхтоўчы перыяд.

Месца дыслакацыі СБА — пасёлак Калевалы Карэльскай АССР. У саставе атрада ў асноўным студэнты другога курса педагагічнага і вытворчага аддзяленняў факультэта. Гэта вясёлыя, энергічныя юнакі. Амаль усе яны прайшлі армейскую школу.

У тым, што атрад стаў лепшым на факультэце, вялікая заслуга нашага камандзіра Яўгена Салдаценкі і камісара Івана Кутаса. Яны зрабілі шмат для таго, каб згуртаваць, арганізаваць атрад.

Як мы пражывем два месяцы, залежыць толькі ад нас саміх. Ведаем, што часам будзе і цяжка. Але цяжкасці можна пераадолець. Думаю, што ў «Венсарэмаса» гэта атрымаецца.

Т. БОНДАР,
баец атрада «Венсарэмас»
хімічнага факультэта.

НАПЕРАДЗЕ — ЭКЗАМЕН

ГАРАЧЫ цяпер час у байцоў СБА «Аэліта», які створаны на факультэце радыёфізікі і электронікі. Пачалася сесія. Адкладзены на час лекцыі, сцэнарый агітбрыгады, фарбы... Байцы трымаюць экзамен вучэбны, а наперадзе — экзамен працоўны.

Атрад выязджае сёлета ў Цюменскую вобласць. У будаўнічым упраўленні нас ужо чакаюць. Вялікія планы ў атрада на лета, шмат спраў трэба будзе зрабіць студэнтам. Мяркую, што планы не застануцца ў нас на паперы. Ужо падрыхтоўчы перыяд паказаў, што «Аэліта» можа многае.

Нядрэнна наш СБА справіўся з задачамі падрыхтоўкі да трэцяга працоўнага. Лектарская група прачытала 6 лекцый школьнікам. Асноўная ўвага была звернута на прафесійную арыентацыю і прапаганду рашэнняў XXVII з'езда КПСС. Двойчы агітбрыгада «Аэліты» выступіла з канцэртамі перад вучнямі Шчамысліцкай школы. Атрад правёў два суботнікі. І усё гэта ў час лабараторных і практычных заняткаў, семінараў і лекцый.

У байцоў атрада баявы, працоўны настрой. Думаю, што яны паспяхова выканаюць і бягучую задачу: паспяхова здадуць летнюю сесію.

У. ЧАРНАВЕЦ,
камандзір атрада «Аэліта»

ШТО МЫ ПАСПЕЛІ...

ДА ПАЧАТКУ трэцяга працоўнага засталося зусім нямнога часу. Усе цяжкасці падрыхтоўчага перыяду ўжо мінулі. Мінулі і радасць знаёмства з навічкамі, і калектыўныя суботнікі на рэканструкцыі Троіцкага прадмесця, і атрадныя сходы, і рэпетыцыі агітбрыгады. Не заўсёды атрымлівалася ўсё гладка і добра. Але наш камандзір Ліля Акунь знаходзіла выйсце з самых складаных сітуацый.

Я не магу не ўспомніць, як заражала нас вясёлым сваім характарам і энтузіязмам кіраўнік агітбрыгады і будучы майстар атрада Наташа Русакова. Якія цікавыя і прыгожыя атрымаліся атрадныя насценгазеты, над якімі працавалі Таня Навіцкая і Лена Гоман. Колькі знаходлівасці праявілі Таня Талсташова і Марына Кісляк, калі выпускалі санбюлетэнь. Лекцыі, суботнікі, шэфская дапамога школьнікам — усё гэта ўжо ёсць у залікоўцы трэцяга працоўнага.

Нас чакае вялікая праца на аб'ектах Ніжнявартаўска. Атраду неабходна будзе асвоіць 40 тысяч рублёў капіталаўкладанняў. Але я ўпэўнена, што наш «Зорны» справіцца паспяхова з усімі задачамі.

С. НЯХАЙ-БАБІНОВІЧ,
камісар атрада «Зорны»
механіка-матэматычнага
факультэта.

У ДОБРЫ ШЛЯХ!

АМАЛЬ кожны студэнт праходзіць школу працоўнай загартоўкі ў час трэцяга семестра. Два месяцы працы ў СБА — гэта і рамантыка, і адчуванне прыналежнасці да магутнай арміі задорнага юнацтва, якая разам з усёй краінай будуе наш сённяшні і заўтрашні дзень.

Зараз у будатрадаўцаў — гарачая пара. Кожны атрад падводзіць вынікі работы за падрыхтоўчы перыяд, ставіць задачы на лета. У гэтым годзе я еду камісарам атрада імя М. Расковай. Не хачу хваліцца, але магу з гонарам сказаць, што ўжо з самага пачатку нашай працы ў нас усё ладзілася. Мы з камандзірам Святланай Тарасік адразу вырашылі, што галоўнае ў атрадзе — дысцыпліна. І ў нас атрымалася. На наша першае агульнаатраднае мерапрыемства з'явіліся ўсе байцы атрада. Добра папрацавалі дзяўчаты на сарціроўцы бульбы ў саўгасе імя Войкава. Ужо тады я адчула, як многа ў атрадзе залежыць ад кожнага байца, ад яго свядомасці, патрабавальнасці да сябе і іншых.

Наш атрад стараўся бываць разам як мага часцей. Была ў атрада ўдарная справа — шэфства над дзіцячым домам № 3. Падабалася нашым дзяўчатам працаваць з дзецьмі. Гэта мяне радавала, бо працаваць нашаму атраду давядзецца іменна ў дзіцячым доме і дзіцячых садах.

Вядома, што работа ў СБА — самае галоўнае. Але нельга забываць аб вольным часе байцоў, іх адпачынку. Для гэтага актыў атрада ўжо ў падрыхтоўчы перыяд стараўся распазнаць здольнасці кожнага. Ніхто не застанецца ў баку ад атрадных спраў!

Што мне як камісару хочацца? Што чакаю ад атрада? Хочацца паболей актыўнасці, смеласці, упэўненасці, ініцыятыўнасці з боку кожнага байца. Веру, што ў атрадзе ў нас будзе весела і цікава. Ну, а аб тым, ці склаўся наш атрад, будзем меркаваць у канцы працоўнага семестра. А пакуль — у добры шлях! Гэта пажаданне маё і майго атрада ўсім студэнцкім атрадам БДУ.

Н. МАСКАЛЕЦ,
камісар атрада імя
М. Расковай механіка-матэматычнага факультэта.

«КРУГЛЫ СТОЛ» РЭДАКЦЫІ

З ВЫПУСКНІКА — У МАЛАДОГА

Вось і закончыліся апошнія экзамены, самыя, бадай, адказныя, экзамены на сталасць, на гатоўнасць да прафесійнай дзейнасці. Стала ўжо добрай традыцыяй збірацца выпускнікам у нашай рэдакцыі за «круглым сталом», каб яшчэ раз у думках вярнуцца на 5 гадоў назад, успомніць пра абітурыенцкія клопаты і хваляванні, пра радасць ад доўгачаканага слова «паступіў!». Яшчэ раз аднавіць у памяці здачу першай сесіі і работу у будатрадзе, удзел у грамадскім жыцці і незабыўную песню пад гітару ў інтэрнаце. Так, усё гэта было. Пяць гадоў студэнцкага жыцця завяршаюцца ўрачыстым уручэннем дыплома аб вышэйшай адукацыі. Па выбранаму шляху накіроўвае універсітэт выпускнікоў 1986 года. За рэдакцыйным «круглым сталом» сабраліся Яўген Наумовіч (хімфак), Віктар Адзіночанка (гістфак), Тамара Міхайлоўская (геафак), Ілья Уткін (фізфак), Ірына Шарашкіна (мехмат), Андрэй Цялегін (факультэт радыёфізікі і электронікі), Цімафей Шваркоў (факультэт радыёфізікі і электронікі). Як прайшлі гады іх вучобы, што было найбольш карысным, а што, магчыма, перашкаджала на шляху авалодання прафесіяй, якім прадбачаць свой першы год самастойнай працы маладыя спецыялісты — такая тэматыка гутаркі ўдзельнікаў «круглага стала».

Кар.: Як вядома, у гэтым годзе ўнесены змены ў правілы прыёму ў ВНУ. Адным з этапаў пры паступленні стала праходжанне прафарыентацыйнага субяседавання. Правільны выбар прафесіі — адна з галоўнейшых умоў найбольшай працоўнай аддачы чалавека. Якімі былі вашы арыенціры пры выбары прафесіі?

Андрэй Цялегін: У восьмым класе ў мяне была спроба паступіць у Суворaўскае вучылішча. Калі не паступіў, вырашыў, што абавязкова паступлю на факультэт радыёфізікі і электронікі БДУ імя У. І. Леніна.

Яўген Наумовіч: Спецыяльнасць выбраў у школе, калі стаў вывучаць хімію. Родныя былі супраць такога майго рашэння. Тым не менш мне ўдалося адстаяць свой намер.

Ілья Уткін: Перада мною стаяў выбар: фізіка або матэматыка. У выніку стаў студэнтам фізічнага факультэта.

Кар.: А сёння пасля заканчэння універсітэта як адчуваеце вы сваю падрыхтаванасць у прафесійным плане?

Яўген Наумовіч: Наш універсітэт рыхтуе ў асноўным або спецыялістаў-інжынераў, якія будуць працаваць на прадпрыемствах, або спецыялістаў-выкладчыкаў, месца работы якіх — школа. І працэс гэтай падрыхтоўкі ідзе вельмі марудна. Да V курса на нашым факультэце студэнт да сваёй будучай прафесіі падрыхтаваны прыкладна на 20 працэнтаў. І толькі пасля V, пасля праходжання практыкі гэта лічба павялічваецца да 60—70 працэнтаў.

Пераважная большасць нашых ведаў — тэарэтычнага характару. Патрэбна вучобу больш злучаць з навуковай работай, каб студэнт дасканала разабраўся ва ўсіх тонкасцях сваёй будучай прафесіі.

Андрэй Цялегін: Да навуковай работы студэнта патрэбна далучаць як мага раней, і каб работа гэта была канкрэтнай.

Цімафей Шваркоў: Па сутнасці навуковая работа — гэта тыя курсавыя, якія мы пішам штогод. Але гэта работа не павінна быць самамэтай: без адзнакі па курсавой студэнта не допускаць да

ТАМАРА МІХАЙЛОЎСКАЯ, выпускніца геаграфічнага факультэта: «Канчатковая мэта маёй вучобы ва універсітэце — стаць добрым географам».

ЦІМАФЕЙ ШВАРКОЎ, выпускнік факультэта радыёфізікі і электронікі: «Зыходзіў з таго, што большую частку свайго жыцця чалавек працуе. Лічу, што пасля заканчэння факультэта радыёфізікі і электронікі ў мяне ёсць прафесія, якая будзе карыснай і для мяне, і для грамадства».

сесіі. Гэта павінен быць вельмі творчы, зацікаўлены працэс, а як вынік усёй зробленай работы — дыпломны праект.

Ілья Уткін: Многае ў гэтай рабоце залежыць ад кіраўніка. На нашым факультэце чамусьці ўсталявалася такое правіла: студэнт ходзіць, шукае сам сабе кіраўніка. Пакуль знойдзеш выкладчыка, дык няма калі і работу пісаць.

Ірына Шарашкіна: Ва універсітэце патрэбна або ліквідаваць кафедру педагогікі, або значна павысіць яе ролю ў вучэбным працэсе. На механіка-матэматычным факультэце падрыхтоўка ідзе ў чыста тэарэтычным плане. А пры размеркаванні з шасці груп чатыры накіроўваюцца на работу ў школу.

Яўген Наумовіч: Здзіўляе і той факт, што студэнтамі-хімікамі педагагічнага патоку становяцца тыя абітурыенты, якія не паступілі на вытворчы!?

Тамара Міхайлоўская: Вельмі абмежаваныя педагагічныя веды атрымліваюць і студэнты-географы. З фактам «працаваць у школе» большасць сутыкаецца на V курсе і пры размеркаванні.

Кар.: Якую залежнасць вы бачыце паміж тым, як вучыць свой прадмету выкладчык і веданнем гэтага прадмета студэнтамі?

Яўген Наумовіч: У вучэбных планах многіх факультэтаў ёсць такія прадметы, якія мала, а часам і зусім не звязаны з неабходнасцю ведання іх будучымі спецыялістамі. А вось выкладчык лічыць свой прадмет самым галоўным. Напрыклад, я за час вучобы праслухаў тры спецкурсы, здаў па іх залікі з вялікай цяжкасцю, а дакладна не ведаю, што на практыцы прымяняць іх не прыйдзецца.

Цімафей Шваркоў: Трэба адзначыць, што некаторыя выкладчыкі слаба ведаюць свой прадмет, а калі ведаюць добра, то займаюцца другімі праблемамі. І таму курс атрымліваецца скамечаным, бессістэмным. Гэта вельмі дрэнна, калі выкладчы-

ЯЎГЕН НАУМОВІЧ выпускнік хімічнага факультэта: «Я лічу, што галоўнае ў падрыхтоўцы спецыялістаў — гэта грунтоўная навуковая школа».

ВІКТАР АДЗІНОЧАНКА, выпускнік гістарычнага факультэта: «Мой выбар выпаў на філасофскае аддзяленне гістарычнага факультэта. Вельмі хацелася пазнаёміцца са складанымі пытаннямі чалавечага жыцця, разабрацца, чаму ў свеце ёсць зло і як ад яго можна пазбавіцца».

СВЯТА, ЯКОЕ ЗАЎСЁДЫ З НАМІ

МЫ — ІНТЭРНАЦЫЯНАЛІСТЫ

АБ ЧЫМ УСПАМІНАЮЦЬ людзі, калі цудоўная птушка маладосці адлятае ад іх, звонячы крыламі пад тугім ветрам часу? Адны будуць успамінаць сустрэчы і развітанні, другія, магчыма, аб тым, дзе яны паспелі пабываць і што паспелі ўбачыць, трэція...

Але ёсць дні, якія застаюцца ў памяці адразу вялікай колькасці людзей. І гэта памяць аб'ядноўвае іх нават праз шмат год, памяць аб тых днях, якія яны правялі разам і змаглі супольна ператварыць іх у сапраўднае свята.

Такім днём стала для нас 1 Мая 1986 года. Для нас — членаў інтэрнацыянальнай агітбрыгады БДУ імя У. І. Леніна і для жыхароў маленькага гарадка Мікашэвічы Брэсцкай вобласці.

Мікашэвічы... Невялікі кавалачак беларускай зямлі, на якім жывуць вельмі добрыя, працавітыя людзі, стаў для нас «сталіцай» нашага маленькага інтэрнацыянальнага фестывалю. Так-так, іменна фестывалю, бо ў саставе нашай агітбрыгады — прадстаўнікі 15 краін свету, людзі розных рас і нацыянальнасцей, розных поглядаў, характараў, якія тым не менш знайшлі агульную мову ў сваім імкненні да шчасця.

На першы погляд, сапраўды нічога асаблівага: чарговы выезд агітбрыгады з тэматычнай праграмай, якому ўжо папярэднічалі выступленні ў Гродна, Полацку і Наваполацку, Салігорску. А на самай справе — свята. І яно было тым больш радасным, што яго ніхто не чакаў ТАКІМ.

Цяпер, аглядваючыся назад, я магу сказаць: так, вядома, шмат зрабілі і ініцыятары гэтай паездкі — інтэраддзел камітэта камсамола універсітэта, намеснік сакратара камітэта камсамола Аляксандр Самуйліч, члены агітбрыгады — Віктар Шадурскі, аспірант кафедры гісторыі КПСС гуманітарных факультэтаў, студэнтка трэцяга курса філфака Валянціна Скіба, камітэт камсамола ВА «Гранат», пасялковы Савет г. п. Мікашэвічы... Але, бадай, самую галоўную справу зрабілі іншыя людзі. Гэта — дзеці.

Дзяцей было шмат. Вялікае, квяцістае, зачараванае мора, якое адразу разбіла лёд першых, недаверлівых хвілін, калі мы толькі прыехалі пасля пяці гадзін шляху; іменна яны мацней і даўжэй іншых апладзіравалі на канцэрце ў лесапарку.

Відаць, пасля гэтага канцэрта завязалася самая блізкая дружба: неспакойны барадач-іспанец Хаўер Тарэнтас, які імітаваў слана, «катаў» малышоў на плячах; падобныя на казачных прынцэс Гіта Шрэстха і Рэкха Шарма былі акружаны ўсхваляванымі дзяўчатамі; хлапчукі «насіліся» разам са стройнымі і падцягнутымі малагасійцамі Гі Жэрарам і Малі, гуляючы ў толькі што прыдуманую вясёлую гульню; ледзь паспявалі распісвацца на адкрытках «вялікасныя арабы» Лубна Хаціб, Амар Мусалам, Ахмед Алі, Махер Карауані, Аднан Аль-Хамадзі, Салем Рэкан, Абду Алі...

Вечарам быў яшчэ адзін канцэрт, на гэты раз у Палацы культуры. Зноў спявалі Міраслава Пышкова і Сільвія Красцьянава, Гі і Малі, Ахмед і Салем, Вільсан Марыадна і Энрыка Сільва, Хуліа Канстанціс і Серхіа, зноў зачароўвалі прыгажосцю рухаў Гіта і Рэкха, зноў здзіўляў пластычнасцю філіпінец Роджэр Парагаз, зноў чыталі вершы Дзіала Усман і Махер...

Па традыцыі канцэрт закончыўся песняй «Мы жадаем шчасця вам!» у выкананні любімца гледачоў палясцінца Амара. Зала падпявала стоячы. Вялікае дзякуй ёй за гэтую цеплыню!

Мы развіталіся. Было радасна і адначасова сумна: свята ж закончылася. Свята, якое назаўсёды застанецца з намі.

Ц. МЖАВАНАДЗЕ,
студэнтка філалагічнага факультэта.

«БЕЛАРУСКАГА УНІВЕРСІТЭТА»

СПЕЦЫЯЛІСТА

ка зусім не цікавіць свой прадмет.

Яўген Наумовіч: У нас ёсць добрыя выкладчыкі, якія шмат займаюцца навукай. Разам з гэтым на хімфаку ёсць выкладчык, які да лекцыі не рыхтуецца, спадзяецца на сваё «ўсёведанне». У выніку у студэнтаў па гэтаму прадмету вельмі слабыя веды.

Кар.: У праекце ЦК КПСС «Асноўныя напрамкі перабудовы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне» мяецца такая прапанова: «Практычныя, семінарскія і лабараторныя заняткі праводзяць, як правіла, у групах колькасцю да 15 чалавек». Як вы лічыце, важная гэта прапанова ці не?

Цімафей Шваркоў: У нашай групе 30 чалавек. На працягу семестра па таму ці іншаму прадмету ў выкладчыка ёсць магчымасць кожнага спытаць адзін-два разы. Пытаюцца ў тых, хто звычайна працуе, актыўнічае. А хто адмоўчваецца, пра таго на экзамене толькі і ўспамінаюць.

Андрэй Цялегін: Неабходнасць значнага памяншэння колькасці навучэнцаў у групе падказвае практыка. Калі ў нас была невялікая група па вывучэнню англійскай мовы, якасць ведаў значна павысілася.

Кар.: А як вучобу ў ВНУ вы звязваеце з грамадскай работай?

Цімафей Шваркоў: Грамадская работа патрэбная і карысная, але яна часам уступае ў процiборства з вучэбным працэсам. А ёсць і выкладчыкі, якія на актывістаў глядзяць як на разгільдзяяў.

ІРЫНА ШАРАШКІНА, выпускніца механіка-матэматычнага факультэта: «Я жадала быць настаўніцай матэматыкі і таму вельмі асэнсавана ішла на педагагічны паток. Безумоўна, многае за час вучобы магло быць і лепш. Упушчанае прыйдзецца наганяць у школе. І ў гэтым мне павінен дапамагчы той вялікі вопыт грамадскай работы, які я набыла ва універсітэце».

АНДРЭЙ ЦЯЛЕГІН, выпускнік факультэта радыёфізікі і электронікі: «Каб быць карысным, жыць трэба актыўна, пастаянна знаходзіцца ў творчым пошуку. А для гэтага неабходна быць пісьменным, адукаваным чалавекам. Іменна з гэтай мэтай я і паступаў на факультэт радыёфізікі і электронікі».

ІЛЬЯ УТКІН, выпускнік фізічнага факультэта: «Я імкнуўся сваё працоўнае жыццё звязаць з навуковай дзейнасцю, таму і паступаў на фізічны факультэт. У пэўнай ступені мара збылася. Мэта — атрымаць веды — дасягнута. Буду ўдасканальвацца і далей».

Ірына Шарашкіна: Калі б усе студэнты аднолькава станоўча адносіліся да грамадскай работы і даручэнні размяркоўваліся паміж імі разумна, каб кожны быў актыўным удзельнікам, тады б усе пераканаліся, што можна і добра вучыцца, і быць грамадскім актывістам.

Кар.: Вы падняліся на апошнюю прыступку універсітэцкай адукацыі. Вы — маладыя спецыялісты. Давайце паспрабуем уявіць, якім будзе першы год вашай работы?

Цімафей Шваркоў: Калі студэнт вучыўся нядрэнна, праходзіў практыку, то першы год работы — знаёмства з тымі праблемамі, якімі займаецца цэх, вытворчасць.

Андрэй Цялегін: Шкада, што пасля заканчэння універсітэта многія выпускнікі прыйдуць на прадпрыемствы, дзе не вельмі патрэбна іх дапамога. Слабая сувязь універсітэта з патрэбамі вытворчасці значна азмрочвае першы год работы многіх маладых спецыялістаў.

Ірына Шарашкіна: А я пачатковы перыяд работы назвала б так: якасна новы этап, які звязаны з мінулым прыкладна на 20 працэнтаў.

Кар.: Закончыўся ваш перыяд вучобы ў ВНУ. Для кожнага выпускніка гэта значыць, што ён набывае новае сацыяльнае становішча — работніка кваліфікаванай разумовай працы.

Дарагія выпускнікі, мы верым у тое, што вы станеце добрымі спецыялістамі, а вашы пажаданні, прапановы, крытычныя заўвагі — гэта добрая дапамога ва ўдасканаленні вучэбнага працэсу ва універсітэце ў далейшым. Шчаслівай вам дарогі, выпускнікі 1986 года!

«Круглы стол» вяла
А. МАТУСЕВІЧ.

З ПУНКТУ ГЛЕДЖАННЯ САЦЫЁЛАГА

Экзамен, якога няма ў залікоўцы

Дэмографы сведчаць: шлюбы памаладзелі. Гэта значыць, што ў 80-я гады васемнаццаці-дваццацігадовыя жэняцца і выходзяць замуж часцей, чым у 60-я, 70-я. Цяжка спрачацца — добра гэта ці дрэнна. Бо змяніліся сацыяльныя і эканамічныя умовы жыцця грамадства — лягчэй стала атрымаць прафесію, расце наш матэрыяльны дабрабыт. Ды і ў маладыя гады працей пазнаёміцца, знайсці сябра па густу.

Толькі на першы погляд здаецца, што студэнцкія сем'і аднолькавыя, а значыць і праблемы ў іх агульныя, клопаты адны... На самай жа справе гэта не так. Ёсць сем'і, у якіх вучацца і жонка, і муж, але ў адных ужо ёсць дзеці, у іншых — няма. У залежнасці ад гэтага ўзнікаюць адпаведныя праблемы. Ёсць і такія, дзе жонка — студэнтка, а муж працуе, ці наадварот. І тут свае цяжкасці. Нярэдка праблемы звязаны нават з тым, на якім курсе ажаніўся студэнт ці выйшла замуж студэнтка — на першым ці чацвёртым... Але так ці інакш усе студэнцкія сем'і абавязкова з імі сутыкаюцца.

І першым пры стварэнні сям'і паўстае пытанне — на што жыць? Сацыёлагі Беларускага дзяржаўнага універсітэта правялі анкетнае апытанне сярод сваіх студэнтаў, каб даведацца, якія цяжкасці пазнаюць іх сем'і ў паўсядзённым жыцці. Высветлілі, што большасць з іх жывуць на сваю стыпендыю. Зразумела, што нават пры самых сціплых запытах і непатрабавальнасці стыпендыі не хопіць для вядзення дамашняй гаспадаркі. Значыць, трэба ісці працаваць. І тады даводзіцца думаць аб тым, дзе іменна? Бо работу трэба сумяшчаць з заняткамі ў ВНУ. Тут, на наш погляд, вялікую дапамогу сямейным студэнтам могуць аказаць камсамольскія арганізацыі інстытутаў, стварыўшы бюро па працаўладкаванню. У краіне падобны вопыт ужо ёсць.

Так, напрыклад, у Ленінградзе дзейнічаюць спецыяльныя студэнцкія будатрады, якія разам з гарадскім бюро па працаўладкаванню, аддзелам па працы гарвыканкома дапамагаюць знайсці студэнтам часовую работу ў сферы абслугоўвання і установах горада. Такое пачынанне асабліва заслугоўвае ўвагі таму, што дапамагае студэнтам абыходзіцца без бацькоўскай апекі. Частка сямейных студэнтаў прапаноўвае выдзяляць ім штомесячную матэрыяльную дапамогу. Але гэта не рэальна, паколькі дзяржава такую дапамогу ім ужо аказвае ў выглядзе стыпендый. Іншая справа, калі гутарка ідзе аб сем'ях, дзе ёсць ужо дзеці. Так, напрыклад, сем'і, дзе даход на аднаго чалавека менш за 50 рублёў, маюць права на атрыманне дапамогі. Акрамя таго, у пастанове ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР «Аб мерах па ўзмацненню дзяржаўнай дапамогі сем'ям, якія маюць дзяцей» (студзень 1981 г.) гаворыцца аб выплаце ў вышэйшых, сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных установах стыпендыі ўсім паспяваючым студэнтам і навучэнцам, якія маюць дзяцей. Гэта значыць, што такія студэнты не могуць быць пазбаўлены стыпендыі, нават калі здалі экзаменацыйную сесію на «тройкі».

На думку ж многіх студэнтаў, сямейнае жыццё плённа адбіваецца на вучобе, бо ў іх павышаецца пачуццё адказнасці, больш сур'ёзна яны вымушаны ставіцца да сваёй будучай спецыяльнасці. Гэта пацвярджаюць і вучоныя-сацыёлагі, якія займаліся праблемамі студэнцкіх сем'яў. Сямейнае становішча найлепшым чынам уплывае на каштоўнасныя арыентацыі студэнта.

Але, як сведчаць выкладчыкі, ёсць і такія студэнты, якія «спекулююць» сваім сямейным становішчам — нярэдка прапускаюць лекцыі і семінарскія заняткі. Самі ж «вінoўнікі» недысцыплінаванасць вытлумачваюць тым, што вымушаны прапускаць заняткі, бо няма на каго пакінуць дзіця. Сапраўды, такая праблема існуе. І яе трэба вырашаць. Якім чынам? У сваіх анкетах маладыя бацькі выказалі пажаданне, каб адміністрацыя ВНУ больш уважліва адносілася да іх патрэб, дазваляла б ім свабодна наведваць лекцыі, арганізоўвала больш кансультацый па шэрагу прадметаў.

Не такія рэдкія выпадкі, калі студэнтцы адной даводзіцца выхоўваць дзіця — муж служыць у радах Савецкай Арміі ці жыве ў іншым горадзе. Прадастаўленне акадэмічнага водпуску не заўсёды выратоўвае становішча: з яго іншы раз не вяртаюцца, так і застаюцца з незакончанай вышэйшай адукацыяй. Акрамя таго, год перапынку адбіваецца на якасці ведаў. Тут і мог бы дэканат прыйсці на дапамогу маці-студэнткам, напрыклад, дазволіць ім займацца па індывідуальнаму графіку, прадоўжыць маладым маці тэрміны экзаменацыйнай сесіі па іх просьбе. Размова, такім чынам, ідзе аб арганізаваных формах дапамогі студэнцкім сем'ям. Не сакрэт, што матэрыяльныя і псіхалагічныя цяжкасці ў перыяд навучання ў ВНУ іншы раз адбіваюцца на стабільнасці сем'яў. Своечасовае ж вырашэнне іх дапаможа ўмацаваць студэнцкія шлюбы.

Адным з фактараў, якія садзейнічаюць трываласці любой сям'і, з'яўляецца, як вядома, наяўнасць жылля. Аднак толькі ў Белдзяржуніверсітэце ў пятай часткі сямейных студэнтаў жонкі ці мужы не жывуць разам у адным горадзе. Прычыну называюць яны самі ў анкетах: «сямейным не дазваляюць жыць у інтэрнаце...»

Праблема жылля ўстае востра перад усімі студэнцкімі сем'ямі. Яна цесна пераплятаецца з псіхалагічнымі цяжкасцямі. Мяркуйце самі: толькі 17,5 працэнта сямейных студэнтаў БДУ пражываюць у інтэрнатах, прычым палавіна з іх — асобна ад мужа ці жонкі. Прыкладна пятая частка здымаюць прыватную кватэру, крыху менш палавіны жывуць разам з бацькамі. Вядома, такое становішча не садзейнічае ўмацаванню маладых сем'яў.

Што можна зрабіць для вырашэння існуючых праблем? — такое пытанне мы паставілі перад самімі студэнтамі. Вось што яны адказалі: «прадастаўляць пакоі ў інтэрнаце», «будаваць спецыяльныя інтэрнаты ці хоць бы асобныя паверхі выдзяляць для сямейных студэнтаў». У ідэале ж размова можа ісці аб стварэнні міжвузаўскага бытавога комплексу для студэнцкіх сем'яў.

Нягледзячы на матэрыяльныя, бытавыя і псіхалагічныя цяжкасці, з якімі яны сутыкаюцца, большасць студэнтаў выказваюцца за стварэнне сям'і ў перыяд навучання ў ВНУ. Але ўсё ж нельга абысці маўчаннем і той факт, што не ўсе могуць пераадолець перашкоды, якія сустрэліся на іх шляху. Хоць многія вучоныя лічаць, што студэнцкія шлюбы стабільныя, усё ж трэба сказаць і аб тым, што разводы ў студэнцім асяроддзі не рэдкасць. Так, з 1981 па 1984 гады іх колькасць па Мінску склала 339. Гэта не мала.

Цяпер ужо не трэба спрачацца аб тым, жаніцца ў студэнцкія гады ці не, паколькі існаванне студэнцкай сям'і стала фактам. Лепш падумаць аб тым, як канкрэтна аблегчыць ёй вырашэнне шматлікіх бытавых праблем, умацаваць яе.

Л. ГАРБАЦЕНКАВА.

Дружбы ранак
Літаратурная старонка

Галіна РАКОЦА

НАРАДЖЭННЕ

У туманах спавітая,
Ад калін — ірдзяная,
Ад завеяў — белая,
Пчолкаю працавітаю
Святло
Зямля
Мая
Сеяла!
Рассыпаліся косці яшчараў прахам.
Святло прарастала коласам,
Святло прарастала птахам.
А зямля даверная, босая,
Немаўля пад сэрцам насіла.
Ножкамі біла маленькае —
Ўбірала матчыну сілу.
Удыхала сілу матчыну
Па крупіцы з кожнага веку...
..Неаплачанай спадчынай
Святло прарасло ў чалавеку!

Алесь ХАМІЧУК

ЛЕТО

Звонкий дождь серебряною птицей
Прилетел из синей высоты.
Лужи расплескал и дал напиться
Ласковой реке, где дугами мосты.

Вдруг из толстой тучи солнце улыбнулось,
Желтыми лучами брызнуло с небес.
От улыбки теплой радуга загнулась
И запел счастливо чистый, старый лес.
Захотелось ветру в поле прогуляться,
Выплеснуть на берег тихую волну,
И пошел бродяга небом любоваться,
Шелестом пугая лета тишину.

Іна ЯЦУХНА

Крылаты, як вецер, паэзіі сімвал — Пегас.
Гэта ты закрычаў над палаючай, зломленай Трояй.
Гэта ты над Хатынню ў роспачы крылы ламаў.
Белы конь, жарабятка з буслінаю тонкаю шыяй,
То ён мірна пасецца, рве кветкі і топча траву,
А то раптам уздыме магутныя ветразі-крылы
І імчыцца туды, дзе выстукваюць сэрцы бяду.

Жанна ПАХОДНЯ

ПАМЯЦЬ

Кіпучая ці ільдзістая — памяць,
Замутнелая ці празрыстая — памяць,
Журлівая ці ўрачыстая — памяць,—
Слядоў незваротных замець...
Не адчысціць яе, не запляміць,
І нічога ў ёй не паправіць!

Алена СТОРАЖАВА

МАМА

Я гукаю... Як адгукнецца?
Я шукаю... Хто адзавецца?
Хто падыдзе, паспачувае,
Хто суцешыць-паспагадае?
Мама?
— Не маленькая, абыдуся...

Абышлася. Бяда ж — не мінула...
Не стрываю — сэрцам адчула,
І пабегла, і закрычала...
...Як я клікала, як шукала:
— Мама!

— Ах, дачушка,
З зямлі не ўзнімуся...
Ты ж сказала мне:
«Абыдуся».

НА МОВЕ ДРУЖБЫ

Літаратурная творчасць мае шмат адценняў і граняў. Адна з іх — перакладчыцкая праца, якая патрабуе не толькі дасканалага вывучэння мовы арыгінала. Сёння на пытанні адказвае выпускнік БДУ імя У. І. Леніна і стажор Тбіліскага дзяржаўнага універсітэта Уладзімір СІЎЧЫКАЎ.

— Валодзя, давайце пачнём з гісторыі. Калі ласка, раскажыце спачатку пра ўзаемакантакты літаратур народаў Грузіі і Беларусі.

— Беларуска-грузінскія літаратурныя ўзаемасувязі маюць даўнія традыцыі. Адзначу толькі пэўныя моманты, назаву некаторыя імёны і даты. Першыя звесткі пра грузінаў у беларускай літаратуры змяшчаюцца ў «Хаджэнні ў Царград і Іерусалім» Ігнація Смаляніна (канец 14 ст.). Даволі рана былі перакладзены на грузінскую мову творы Кірылы Тураўскага і Сімеона Полацкага. З Грузіяй звязаны лёс беларускага паэта-рэвалюцыянера Франца Савіча, а ў тагачасным Тыфлісе пачынаў працоўную і літаратурную дзейнасць Янка Лучына.

Значна пашырыліся беларуска-грузінскія культурныя сувязі ў паслякастрычніцкі час. У выніку абмену пісьменніцкімі дэлегацыямі (1935 г.) былі напісаны раман Э. Самуйлёнка «Будучыня», прысвечаны жыццю грузінскага народа, і цыкл апавяданняў К. Лордкіпанідзе пра барацьбу беларусаў у часы грамадзянскай вайны. Цікавая старонка творчасці народнага паэта Беларусі Янкі Купалы — удзел у святкаваннях 750-годдзя паэмы Ш. Руставелі «Віцязь у тыгравай шкуры», дні, праведзеныя паэтам у Цхалтуба, і яго вершы, прысвечаныя Грузіі.

Некаторыя грузінскія пісьменнікі змагаліся з фашысцкімі захопнікамі за вызваленне Беларусі. На нашай зямлі гераічна загінуў выдатны сын грузінскага народа паэт Мірза Гелавані, а магілу яго праз шмат гадоў адшукалі беларускія піянеры. Мужнасць і гераізм савецкіх людзей на Беларусі тых палымяных гадоў апяваюць Х. Берулава, Ал. Каландадзе, Д. Квіцарыдзе, Д. Іўардава. Шмат гадоў жыве і працуе на нашай зямлі пісьменніца Т. Цулукідзе.

Паасобныя вершы пра Грузію напісалі Я. Колас, П. Броўка, М. Танк, А. Лойка, Н. Тулупава. У галіне крытыкі і літаратуразнаўства актыўна працуюць К. Квачантырадзе, С. Кекелідзе, В. Рагойша, В. Нікіфаровіч. З творамі братняй літаратуры знаёмяць нас А. Звонак, М. Хведаровіч, Р. Барадулін, Я. Семяжон і іншыя.

Асаблівае значэнне для ўзаемаўзбагачэння нашых літаратур набывае справа мастацкага перакладу. У апошняе дваццацігоддзе на беларускай мове выйшлі творы М. Гелавані, Х. Берулавы, А. Іаселіані, а ў перыёдыцы — вершы В. Пшавелы, Н. Бараташвілі, Н. Каландадзе, К. Каладзе. Па-грузінску загучалі аповесці В. Быкава, раман І. Мележа «Подых навальніцы» і вершы беларускіх паэтаў...

— Што паўплывала на ваша рашэнне вывучаць грузінскую мову і літаратуру?

— Хачу адзначыць, што старажытная гісторыя, багатая культура і асабліва самабытная мова і літаратура, першы вядомы пісьмовы помнік якой датуецца аж 5 стагоддзем н. э., даўно цікавілі мяне, студэнта-філолага. Паміж Тбіліскім і Беларускім дзяржаўнымі універсітэтамі існуе дамоўленасць аб узаемнай падрыхтоўцы спецыялістаў. Дарэчы, Нана Гапрындашвілі і Вахтанг Салія, што стажыраваліся ў Мінску, паспяхова працуюць на радзіме ў Музеі дружбы народаў. І калі мне прапанавалі ехаць у Тбілісі, з радасцю даў згоду.

—Нашым чытачам цікава было б даведацца пра новыя набыткі літаратараў Грузіі.

— Галоўныя заваёвы сучаснай грузінскай літаратуры бачацца мне ўсё-такі ў прозе. Атар Чыладзе, больш вядомы раней як паэт, выдаў вось ужо тры раманы: «Ішоў па дарозе чалавек», «І кожны, хто сустрэнецца са мной», «Жалезны тэатр». На жаль, беларускія аматары кнігі пакуль што не маюць магчымасці пазнаёміцца з выдатным раманам Чабуа Амірэджыбі «Дата Туташхія», затое на паліцах кнігарняў з'явіўся новы твор Г. Дачанашвілі, які мае ў рускім перакладзе назву «Одарю тебя трижды». Пра новую хвалю цікавасці да мінуўшчыны сведчыць выхад гістарычнага рамана Р. Джапарыдзе «Цяжкі крыж».

— Апошняе пытанне будзе традыцыйнае: планы на будучае...

— У Грузіі я дбаю аб прапагандзе лепшых здабыткаў нашай літаратуры, імкнуся садзейнічаць іх найлепшаму ўзнаўленню і выхаду ў свет.

Зараз прымаю сціплы ўдзел у падрыхтоўцы двухтомнай анталогіі грузінскай паэзіі, што павінна выйсці ў наступным годзе ў выдавецтве «Мастацкая літаратура». Пераклаў для дзіцячых выданняў некалькі грузінскіх народных казак. Распачаў работу па перакладу рамана Надара Думбадзе «Закон вечнасці», у якім ставяцца важныя маральныя і філасофскія праблемы нашых дзён.

Прапануем чытачам верлібр Гігі Сулакавуры і некалькі пяцірадкоўяў Нугзара Каберыдзе ў перакладзе Уладзіміра Сіўчыкава.

Гігі СУЛАКАВУРЫ

ВЕЧАР НА МОРЫ

Нікому не замінаюць
маленькія цёмна-шэрыя кажаны,
падобныя да тэатральнага
бінокля
на ліловым аксаміце небасхілу.
Гарачы вецер...
Белая сцежка
вядзе да вялізнай
бетоннай скрыні,
адкуль тры старыя пальмы
вывяргаюцца фантанам.
Нібыта ўсё жыццё
я гляджу на гэтыя дрэвы
і толькі зараз,
гэтым вечарам,
зразумеў,
як узмацняе
іх існаванне
спякоту.

Нузгар КАБЕРЫДЗЕ

Гэтую вуліцу, як даўняе паданне,
Цяпер амаль усе забылі.
Толькі старыя,
стомленыя тлумам горада,
Любяць тут шпацыраваць,
Каб успомніць далягляды
юнацтва.

* * *

Жнівень, лілова-чорная смоква
спее.
Быццам арэх з лупіны,
вылузваецца сонца.
Юнакі гедзьве пераводзяць дух.
Калі міма праплывае твая
белая сукенка.
Жнівень, лілова-чорная
смоква спее.

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Мінская паліграфічная фабрыка «Красная звезда» МВПА імя Я. Коласа.

19 чэрвеня 1986 г.

АТ 07264. Зак. 768.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІТЭЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБРУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4, ПАКОІ 72-73.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар
В. П. ВАРАБ'ЕЎ.